

2. Про інформацію: Закон України від 01.01.2022 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. ст.650
3. Фарбота М. Р. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі: Інформація і право. 2015. URL: [http://ippi.org.ua/sites/default/files/fmppszi\\_14\\_2\\_2015.pdf](http://ippi.org.ua/sites/default/files/fmppszi_14_2_2015.pdf)
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 05.01.2022 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. ст.64
5. Цивільний кодекс України від 07.05.2022 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. ст.356
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) від 26.05.2022 р. № 8073-1-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122
7. Кримінальний кодекс України від 23.04.2022 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кирилюк А. В.*

***Линюк Андрій Ігорович***

*студента 2-го курсу факультету прокуратури та слідства  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ОРГАНІЗАЦІЯМИ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

Правовий інститут управління авторськими правами на колективній основі, що є відносно новим для українських правових реалій, існує у розвинених країнах світу вже не один десяток років. У світі першими організаціями колективного управління були різні авторські товариства, тоді як організації колективного управління суміжними правами виникли дещо пізніше. Щодо стосується України, то законодавче закріплення правового статусу та особливостей діяльності подібних організацій пов'язано з прийняттям Закону України «Про авторське право і суміжні права» [1] і подальших змін до нього, а також, що найважливіше, спеціального Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [2]. Все це дало змогу низці вчених-цивілістів піддати ґрунтовному аналізу функціонування даного право-

вого інституту. Зазначимо, що такий інтерес до питань колективного управління авторськими правами не випадковий, оскільки у зв'язку з стрімким розвитком інтернет-технологій, вони набули особливої актуальності та значущості.

Дійсно, розвиток нових інформаційних технологій, що створюють невідомі досі можливості масового використання творів науки, літератури та мистецтва, різних об'єктів суміжних прав, призводить на практиці до того, що реалізувати виняткові права на індивідуальному рівні окремого автора або іншого правовласника стає дуже складно, а нерідко взагалі неможливо. Тому зовсім не випадково, що в умовах сучасного інформаційного суспільства саме колективне управління правами в мережі Інтернет виявляється одним із найефективніших способів їх реалізації, виступаючи як спосіб забезпечення легального використання відповідних об'єктів інтелектуальної власності.

Важливість розвитку інституту колективного управління авторськими правами в мережі Інтернет була відзначена в низці публікацій Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ЮНЕСКО, Директивах Європейського Співтовариства. Що стосується національного законодавства, то відповідно до статті 47 Закону України «Про авторське право і суміжні права», суб'єкти авторського права та/або суміжних прав мають можливість доручати управління своїми майновими правами організаціям колективного управління [1]. Законодавець під організацією колективного управління розуміє організацію, яка на колективній основі здійснює управління майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав і не має на меті одержання прибутку [1]. Правові засади діяльності даних організацій регулюються Законом України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [2].

Відповідно до положень Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/26/ЄС від 26 лютого 2014 року [3], допускається здійснення авторських прав як в індивідуальному порядку, так і за допомогою інституту колективного управління, якщо інше не передбачено національним законодавством. Таким чином, колективне управління розглядається саме як альтернативний спосіб здійснення прав, який співіснує та не виключає можливості здійснення прав в індивідуальному порядку.

Суть забезпечення авторських прав, здійснюваного вищезгаданими організаціями, полягає в тому, що з розвитком мережі Інтернет та його всеохоплюючим сучасним характером, виникає ситуація, коли багато людей через специфіку своєї діяльності змушені використовувати значну кількість різних об'єктів, що охороняються законом, права на які також належать великій кількості осіб. У таких випадках укладання договорів з кожним із правовласників є дуже складним або неможливим, оскільки витрати на юридичний супровід подібної діяльності стануть надмірними. Саме тому перед зацікавленою особою постає вибір: відмовитися взагалі від подібної спроби використання або порушити закон.

Кожна з цих моделей поведінки має негативні наслідки. У першому випадку відбувається суттєве обмеження суспільних інтересів, пов'язаних з необхідністю якомога повнішого споживання та розвитку явищ наукової, літературної та художньої творчості в мережі Інтернет. У другому випадку – істотно порушуються права окремих індивідів (авторів та правовласників), що також веде до негативних наслідків, одночасно знижуючи їхню мотивацію до творчої діяльності. Тому, в законодавстві багатьох сучасних країн у подібних випадках передбачено третій варіант, який надає всім бажаючим можливість укласти спеціальну угоду (договір) з відповідною організацією колективного управління. У цьому випадку особа перераховує такій організації відповідну винагороду для правовласників та надає відомості про те, які саме об'єкти інтелектуальної власності та яким способом вона використала, а організація вже підсумовує та виплачує отримане окремим правовласникам.

Зазначимо, що управління авторськими правами на колективній основі в мережі Інтернет включає видачу ліцензій користувачам, аудит користувачів та моніторинг використання прав, збір винагороди за використання прав та розподіл його між правовласниками. Для підвищення довіри правовласників, користувачів та інших організацій колективного управління до наданих організаціями колективного управління послуг кожна організація колективного управління повинна відповідати певним вимогам. Кожна організація колективного управління або її член, якщо такою виступає організація, що визначає правовласників та виплачує належну їм винагороду, повинні як мінімум раз на рік інформувати індивідуальних правовласників про нараховані або виплачені ними кошти та зроблені утримання [3].

Таким чином, необхідність існування подібних організацій визначається тим, що у ряді випадків автор чи інший правовласник не може самотійно здійснити контроль за використанням його твору в мережі Інтернет. Попри це, доводиться констатувати, що ступінь прозорості діяльності організацій колективного управління у різних країнах відрізняється, що може призвести до зосередження управлінських функцій у організацій колективного управління провідних держав і, ймовірно, негативно позначиться на діяльності організацій у країнах із менш розвиненою економікою. Особливо це стосується нашої країни, економіка якої, у зв'язку з повномасштабною війною РФ, нині перебуває у катастрофічному стані. Враховуючи це, виникають занепокоєння щодо нехтування необхідністю здійснення відповідного контролю щодо діяльності таких організацій, через те, що він може вважатися як би «не на часі», поглинувшись більш серйозними проблемами сучасних вітчизняних реалій.

### **Список використаних джерел**

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1994, № 13, ст.64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
2. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15.05.2018 № 2415-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 32, ст.242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
3. Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/26/ЄС від 26 лютого 2014 року про колективне управління авторським правом і суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку: Європейський Союз; Директива, Міжнародний документ від 26.02.2014 № 2014/26/ЄС. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_002-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-14#Text)

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кирилюк А. В.*